

Долинська Віта

*(студентка другого освітнього рівня I курсу,
спеціальність «Освітні, педагогічні науки»,
педагогічний факультет)*

Т. К. Завгородня

(Наук.керівн. - д.пед.наук, професор)

До питання про професійну компетентність педагогічних працівників закладів позашкільної освіти

У сучасних умовах утвердження людини як особистості з високими моральними, фізичними та інтелектуальними задатками неможливе без її всебічного розвитку. Одним із основних критеріїв формування особистості, її успішної соціалізації, економічного добробуту, запорукою розвитку суспільства, об'єднаного спільними цінностями і культурою, та держави є освіта, невід'ємним складником якої є позашкільна освіта [5].

Саме позашкільна освіта спрямована на профорієнтацію та ранню профілізацію дитини, розкриття власного потенціалу, створює додаткові можливості для самовизначення, а також сприяє попередженню негативних дитячих проявів.

Суттєве значення у забезпеченні якісної позашкільної освіти належить педагогічним працівникам закладів позашкільної освіти, оскільки від їх компетентності та професіоналізму залежить рівень одержаних знань та практичних навичок, необхідних для успішної самореалізації вихованців у дорослому житті.

То ж який він, — професійно компетентний педагогічний працівник?

У сучасній науці відсутнє єдине визначення поняття педагогічної компетентності. Проте найбільш точним, на нашу думку, є твердження запропоноване Сергієнком Н. Ф. У своїй статті «Професійна компетентність сучасного вчителя» науковець, проаналізувавши низку досліджень та публікацій вітчизняних та зарубіжних учених, визначає педагогічну компетентність як інтегроване професійно особистісне утворення, в якому внутрішні ресурси людини, її особисті якості та здібності розглядаються як джерело й критерії ефективної предметної діяльності в системі освіти [7].

Тобто, професійна компетентність визначається як здатність педагогічного працівника у своїй діяльності використовувати професійні навички та особистісні якості у тісній взаємодії. Однак, передумовою здобуття вищезазначених професійних навичок є професійна педагогічна підготовка — діяльність, спрямована на підготовку майбутніх педагогічних працівників, одержання ними кваліфікацій за відповідним напрямом підготовки або спеціальністю [1].

Стаття 21 Закону України «Про позашкільну освіту» зазначає, що педагогічним працівником закладу позашкільної освіти повинна бути особа з високими моральними якостями, яка має вищу педагогічну або іншу фахову освіту, належний рівень професійної підготовки... [6]. Отже, педагогічний працівник закладу позашкільної освіти не обов'язково повинен мати вищу педагогічну освіту. Крім цього, у другій частині цієї статті йдеться про те, що педагогічним працівником закладу позашкільної освіти може

бути також народний умілець. То чи може педагогічний працівник, який немає відповідної вищої освіти бути педагогічно компетентним?

Могілевська В. М. стверджує, що професійна компетентність педагога у підсумку завжди дає оптимальний результат. Саме отримання оптимального результату є одним з головних завдань професійної діяльності педагога [2].

Одночасно, Мусаєв К. Ф. зазначає, що відсутність педагогічної освіти негативно впливає не лише на досягнення кінцевого результату, але й на діяльність закладу позашкільної освіти вцілому, оскільки, якісний склад кадрів керівників творчих об'єднань оцінюють передовсім за освітою і стажем педагогічної діяльності [3. с. 162].

Щодо першого показника, то за даними Міністерства освіти і науки України 75% педагогічних працівників закладів позашкільної освіти мають вищу освіту. Керівники гуртків, які мають незакінчену вищу (5), середню спеціальну (16) чи загальну середню (4) освіту становлять решту 25 % [4].

Як свідчить аналіз, у кожного четвертого керівника гуртка вища освіта відсутня. Лише 75 % педагогічних працівників мають вищу освіту (і не завжди — педагогічну), тому структура професійної компетентності такого педагога виглядає неповною. Як показує практика, такий педагог не володіє достатнім арсеналом педагогічних умінь, що, в свою чергу, обмежує його можливості ефективно вирішувати педагогічні завдання і досягати оптимального кінцевого результату [2].

Стаж педагогічних працівників закладів позашкільної освіти, в свою чергу, пояснюється його віковим складом, оскільки за даними Міністерства освіти і науки України чисельність педагогів, старших за 50 років становить 33 % і ця цифра щороку зростає. Так, із загального числа педагогічних працівників 15 % мають стаж до 3-х років, 21 % – від 3-10 років, 25 % – 10-20 років, 39 % – більше 20 років [4].

Вищенаведені дані вказують на непопулярність професії керівника гуртка серед молодих спеціалістів, що зумовлено низкою чинників, від методичного до фінансового забезпечення.

Вважаючи, що Україні потрібні висококваліфіковані педагогічні працівники, що відповідають сучасним ринковим вимогам, актуалізується питання підвищення педагогічної компетентності працівників, для розв'язання якого, необхідно вдосконалити систему підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів позашкільної освіти.

Також, одним із можливих варіантів вирішення питання підготовки фахівців для роботи у закладах позашкільної освіти є запровадження закладами вищої освіти у блоці дисциплін вільного вибору для студентів вивчення спецкурсу з організації гурткової роботи.

Важливим кроком у розв'язанні цієї проблеми є продовження роботи над упорядкуванням посібників з позашкільної освіти за різними напрямками, що сприятиме покращенню якості надання відповідних освітніх послуг.

Отже, на нашу думку саме від підвищення професійної компетентності педагогічних працівників закладів позашкільної освіти залежить ефективність формування громадянина, патріота своєї держави, всесторонньо розвиненої особистості.

Список використаних джерел

1. Биковська О. В. Особливості професійної підготовки педагогів для системи позашкільної освіти. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2011. № 26. С.16-21
2. Могілевська В. М. Професійна компетентність як основа професійного мислення педагога позашкільного закладу. *Електронний збірник наукових праць Запорізького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти*. 2015. № 1 (19). URL: https://virtkafedra.ucoz.ua/el_gurnal/pages/vyp20/2/mogilevska_stattja.pdf (дата звернення: 04.03.2020)
3. Мусаєв К. Ф. Підготовка педагогічних кадрів для позашкільних закладів освіти. *Наука і освіта*. 2010. № 7. С.162 -165
4. Освіта в Україні: базові індикатори. *Міністерство освіти і науки України*: веб-сайт. URL: <https://mon.gov.ua/ua>. (дата звернення: 04.03.2020)
5. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 04.03.2020)
6. Про позашкільну освіту: Закон України від 22.06.2000 № 1841-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14> (дата звернення: 04.03.2020)
7. Сергієнко Н. Ф. Професійна компетентність сучасного вчителя. *Теорія та методика управління освітою*. 2011. № 5. URL: http://umo.edu.ua/images/content/nashi_vydanya/metod_upr_osvit/v_5/24.pdf (дата звернення: 04.03.2020)